MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GEOFFREY VALENZIA

Seduta tat-28 ta' Jannar, 2005

Citazzjoni Numru. 1672/1998/1

Perit John Gambina A & CE

vs

Fithome Limited.

Il-Qorti.

Talba ghal rikuza

B'verbal tat 3 ta' Dicembru, 2004 l-konvenuti talbu r-rikuza tal-Onor. Imhallef li qed jippresjedi dina l-Qorti stante li fil-mori tal-kawza huwa ddegreta u laqa' talba ghal hrug ta' mandat ta' inibizzjoni numru 1408/04GV fl-ismijiet Perit John Gambina vs Fithome Ltd liema mandat huwa intimament marbut mal-mertu ta' dina l-kawza u intiz biex jikkawtela l-kreditu pretiz mill-attur. Il-konvenuti ghamlu referenza ghall artikolu 734(1)(d)(i)(ii) tal-Kap 12 in vista

tal-fatt li dina l-Qorti kif presjeduta lahqet semghet il-provi u l-attur ghalaq il-provi tieghu u avolja l-mandat ta' inibizzjoni jrid jinhareg fuq bazi prima facie, il-volum tax-xhieda li lahqet semghet ma setghetx ma inciditx fuq id-decizjoni fir-rigward tal-mandat.

L-attur oggezzjona ghat-talba ghall rikuza inkwantu din ma tinkwadrax ruhha fir-ragunijiet ghar-rikuza kontemplat fil-ligi.

LIGI

L-artikolu **734.** (1) jipprovvdi li

L-imhallef jista' jigi rrikuzat jew jista' jastjeni ruhu milli joqghod fil-kawza –

(*d*) (i) jekk ikun ta l-parir tieghu, ittratta quddiem il-qorti jew kiteb dwar il-kawza jew dwar kull haga ohra li ghandha x'taqsam mal-kawza jew tiddependi minnha;

(ii) jekk il-kawza kienet ga giet quddiemu bhala imhallef jew bhala arbitru:

Izda dan ma jghoddx ghal decizjoni, moghtija mill-imhallef, meta ma tkunx qatghet definitivament il-meritu fil-kwistjoni bejn il-partijiet, u lanqas ghal sentenza li tehles *ab observantia*.

Tikkunsidra

Jigi osservat li r-rikuza hija fil-verita' oppozizzjoni kontra l-gudikant. Din m'hix xi haga li tista' titqanqal arbitrarjament minn xi parti ghaliex thossha iktar komda jew protetta quddiem gudikant iktar minn iehor; hija procedura specjali ntiza biex thares l-interessi tal-gustizzja u hija sollevabbli f'cirkostanzi precizi u partikolari. U l-ligi tal-procedura tilimita drastikament u tassattivament ic-cirkostanzi fejn din tista' titqajjem; altrimenti wiehed jispicca fl-arbitrarjeta' u jaghti lok ghal hafna dubbji u ngerenzi fl-amministrazzjoni tal-gustizzja. L-ikbar garanzija sabiex il-

gustizzja tidher li qed issir huwa billi l-gustizzja tigi amministrata f'parametri ta' regoli fissi u d-diskrezzjoni tkun ezercitata fil-limiti ta' dawk ir-regoli. Altrimenti din ma tibqa' gustizzja xejn u ssir arbitrarjeta'.

Il-konvenuti qed jinjoraw id-differenza li tezisti bejn l-iskop ta' mandat ta' inibizzjoni u dak ta' kawza proprja. Il-mandati kawtelatorji huma mekkanizmu li tohloq il-ligi sabiex sakemm possibli, pendenti proceduri gudizzjarji, jkun hemm protezzjoni adegwata ghall-jeddijiet ta' l-attur sabiex id-dekors ta' zmien ma johloqx pregudizzju ghall-jeddijiet ta' l-istess attur. Ghalhekk il-mandati partikolarment ta' inibizzjoni jinhargu biss fuq prova *prima facie* sabiex l-intimat jinzamm milli jaghmel xi haga li tista' tkun ta' pregudizzju ghall-jeddijiet tar-rikorrenti sakemm jigi definittivament deciz il-mertu.

Il-mandat ta' inibizzjoni huwa regolat bl-artikolu 873 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili li jipprovdi li:

873. (1) L-iskop tal-mandat ta' inibizzjoni hu dak li jzomm persuna milli tibda jew tissokta tibni bini jew xoghol iehor ikun li jkun, inkella, milli thott jew taghmel tibdil f'bini jew f'xoghol iehor, jew li jzomm persuna milli tidhol f'fond jew lok, jew li taghmel xi haga tkun li tkun li tista' tkun ta hsara lill-parti li titlob il-hrug tal-mandat.

(2) Il-Qorti m'ghandhiex tohrog mandat bhal dak jekk ma tkunx sodisfatta li dak il-mandat huwa mehtieg sabiex jitharsu l-jeddijiet tar-rikorrent, u li dak ir-rikorrent *prima facie* jidher li ghand dawk il-jeddijiet.

(6) Il-Qorti m'ghandhiex tohrog mandat bhal dak jekk ma tkunx sodisfatta li dak il-mandat huwa mehtieg sabiex <u>jitharsu l-jeddijiet tar-rikorrent,</u> u li dak ir-rikorrent <u>*prima facie* jidher li ghandu dawkil-jeddijiet</u> u li <u>jekk dak il-mandat ma jinharigx il-pregudizzju li jinholoq ma jkollu ebda rimedju ghalih.</u>

Ghalhekk dak li jrid jipprova r-rikorrenti f'mandat ta' inibizzjoni huwa illi:-

a. l-intimat ikun qieghed jaghmel xi haga li tista' tkun ta' hsara jew molestja lir-rikorrent;

b. li jkun jidher "prima facie" li r-rikorrenti ghandu d-dritt li jimpedixxi lill-intimat li jaghmel dik il-haga li biha jista' jarrekalu hsara jew molestja;

c. li l-mandat ikun necessarju sabiex jigi konservat dak id-dritt tar-rikorrent.

Il-Qorti ghandha tikkunsidra biss jekk dawn it-tlett elementi gewx ippruvati u huwa biss fil-kaz li jissussistu t-tlieta li huma ghandha tilqa' l-mandat. Hija ma taghmilx kunsiderazzjonjiet simili ghal dawk li taghmel f'kawza u ma tiddecidix dwar il-mertu. Altrimenti tkun qed teccedi l-poteri taghha. Konsegwentement id-digriet f'mandat ta' inibizzjoni ma jiddisponix definittivament mill-mertu tal-vertenza izda johloq speci ta' *modus vivendi* bejn il-partijiet pendenti l-eventwali gudizzju, anki sabiex il-konvenut jinzamm milli jaghmel xi haga li permezz taghha jeludi l-effetti ta' l-eventwali gudizzju fil-konfront tieghu.

Tant bil-mandat ma jigix definittivament deciz il-mertu li l-ligi taghna, iktar u iktar wara l-emendi introdotti fin 1995, tippermetti l-varjazzjoni tad-digriet originali fi kwalunkwe stadju. Li kieku digriet f'mandat kawtelatorju jiskwalifika lill-gudikant milli jisma kawza, allura bl-istess argument l-gudikant li jaghti digriet ghall-varjazzjoni ta' dak inzijali ghandu ukoll iwassal ghall istess konkluzzjoni. Din l-interpretazzjoni tohrog car mill artikolu 836 tal Kap 12 li jipprovvdi li r-rikors bit-talba ghar revoka tista ssir lill Qorti li tkun harget l-att kawtelatorju jew inkella jekk tkun saret il-kawza, lill Qorti lit kun qeda tittratta l-kawza. Skond l-interpretazzjoni tal-konvenuti jekk il-Qorti li tkun qeghda tittratta l-kawza tiehu decizjoni dwar jekk ghandux jigi revokat il-mandat, il-gudikant ikollu imbaghad jirrekuza ruhhu.

Finalment il-kliem tal-ligi fl-artikolu 736 tal-Kap 12 huwa car u jipprovvdi li ebda wahda mir-ragunijiet ta' rikuzi msemmijin fl-artikolu 734 ma zzomm lill Imhallef milli jiffirma, meta mehtieg citazzjonijiet u mandati.

SMIEGH XIERAQ

Il-konvenuti qeghdin ukoll isostnu li jekk il-Qorti kif presjeduta tkompli bis-smiegh ta’ din il-kawza dan ikun jikkostitwixxi ksur tad-dritt ghal smiegh xieraq kif protett sew mill-Kostituzzjoni ta’ Malta u kif ukoll mill-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Tikkunsidra

Illi gie stabbilit mill-Qrati taghna li:

"Anke jekk skond id-disposizzjonijiet relattivi tal-Kap 12 ma hemmx lok ghall rikuza - anzi jista jkun hemm divjiet ta' astensjoni - izda tista' tinholoq sitwazzjoni fejn ikun hemm kuntrast mad-drittijiet fundamentali u kostituzzjonali ta' l-individwu bil-konsegwenza li dawn ta' l-ahhar ghandhom jipprevalu fuq id-disposizzjonijiet l-ohra tal ligi ordinarja." (ara sentenzi Qorti Kostituzzjonali Sant vs Kummissarju tal-Pulizija 2/4/90; Cachia vs Onor. Prim Ministru et 10/10/91; Bugeja et vs Onor. Prim Ministru noe et 17/6/94 u PA (Sede Kostituzzjonali) Ghirxi vs Onor.Prim Ministru et 1/11/96).

Gie deciz li:-

“….Indipendentement mill-fatt jekk ic-cirkostanzi kinux tali li kienu jintitolaw lill-parti li titlob ir-rikuza tal-gudikant skond il-ligijiet ta’ procedura. Il-parametri ta’ dawk il-ligijiet ghandhom jitqiesu li twessghu bil-provvedimenti tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni Ewropeja li jiggarantixxu s-smiegh xieraq. Irid ghalhekk jigu interpretati fl-ispirtu taghhom u fil-dawl tal-principji enuncjati fil-gurisprudenza tal-Qorti u tal-Kummissjoni Ewropeja.” (Dr. A. Mifsud vs On. Prim Ministru et fil-17 ta’ Lulju 1996 (Kost)

Il-Qorti trid tezamina jekk fil-konkret, u mhux fl-astratt, jistax jinghad li hemm jew jista' jkun hemm "bias" fil-gudikant li jirrendi l-operat tieghu soggettivament jew oggettivament parzjali. L-aforisma "*justice must not only be done but must be seen to be done*" trid tigi valutata fl-

isfond tal-kaz partikolari. [PA (Sede Kostituzzjonali) Ghirxi vs Onor. Prim Ministru et 1/11/96; ara wkoll E.T. Rev. Mons. Arcisqof G. Mercieca pro et vs Onor.PrimMinistru noe et 22/10/1984 Kost.).

LIGI

L-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja jiddisponi:

In the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law.

L-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni jipprovvdi:

(1) *Whenever any person is charged with a criminal offence he shall, unless the charge is withdrawn, be afforded a fair hearing within a reasonable time by an independent and impartial court established by law.*
(2) *Any court or other adjudicating authority prescribed by law for the determination of the existence or the extent of civil rights or obligations shall be independent and impartial; and where proceedings for such a determination are instituted by any person before such a court or other adjudicating authority, the case shall be given a fair hearing within a reasonable time*.

"Imparzjallita" tista' tkun soggettiva jew oggettiva. Hija **soggettiva** meta "*the tribunal is subjectively impartial in the sense that its members are free from personal bias*" u **oggettiva** "*whether from an objective point of view there is sufficient appearance of impartiality or whether the guarantees of impartiality in a given situation are such as to exclude any legitimate doubt on the matter*".

L-imparzjalita' tal-membri tat-tribunal ghandha tkun prezunta sakemm ma tingiebx prova bil-kuntrarju (ara Le Compte, Van Leuven and De Meyeree (23.6.91).

Fil-kaz in ezami ma jidhirx li l-konvenuti qed jattakkaw l-imparzjalita' soggettiva tal-Qorti kif presjeduta.

Il-konvenuti qed jissottomettu li indipendentement mill-fatt li a termini ta’ l-artikolu 734 tal-Kap 12 il-Qorti tista’ tkompli jisma l-kawza, pero’ dan ma jfissirx li m’hemmx jew mhux ser ikun hemm lezjoni tad-dritt tal-konvenuti ghal smigh xieraq minn tribunal imparzjali. Il-konvenuti qed jissottomettu li l-Qorti tant semghet provi f’dan il-kaz li ma jistax jkun li l-gudikant ma jkunx ifforma opinjoni fuq il-mertu nnifsu tal-kaz.

Illi kif gja nghad biex jinhareg mandat ta’ inibizzjoni l-Qorti trid taccerta ruhha li r-rikorrent prima facie ghandu dawk il-jeddijiet; u li jekk il-mandat ma jinharigx, il-pregudizzju li ser jinholoq ikun wiehed irrimedjabbli.

F’dak l-istadju l-Qorti ma tkunx qed tidhol fil-mertu tal-kontroversja bejn il-partijiet, izda tkun qed tara jekk jirrizultawx l-elementi imsemmija rikjesti milli ligi u jekk tkun sodisfatta li hemm ragunijiet prima facie ghaliex it-talba tar-rikorrenti ghandha tigi milqugha, tordna li jinhareg il-mandat. L-iskop tal-hrug tal-mandat ta’ inibizzjoni mhux li jigi deciz jekk ir-rikorrenti ghandhomx dritt jew le fil-kontroversja imma l-iskop huwa biex tinghata protezzjoni provvisjorja sakemm tigi deciza definittivament il-kontroversja u b’hekk il-posizzjoni bejn il-partijiet ma tigix pregudikata irrimedjabillment. Ghalhekk il-konsiderazzjonijiet li taghmel il-Qorti qabel tordna l-hrug tal-mandat jew tichdu, mhumiex l-istess bhal dawk li taghmel meta tkun ser taghti decizjoni finali fuq il-mertu. Il-finalita’, cjoe fejn trid tasal il-Qorti hija differenti – wahda hija protezzjoni provvisjorja u l-ohra hija decizjoni finali fil-mertu. Anke l-konsiderazzjonijiet li taghmel il-Qorti huma differenti ghax il finalita hija differenti. F’wahda tara jekk prima facie hemmx l-elementi ghal hrug tal-mandat u fl-ohra jekk ir-rikorrent ghandux ragun fil-mertu.

Dina d-distinzjoni hija rikonoxxuta fil-Kodici, Kap 12, fil-provviso tal artikolu 734(d)(ii) fejn tirreferi ghal fatt li l-materja ma gietx deciza definittivament.

Kwantu ghall dak sottomess mill-konvenuti fin-nota ta’ sottomissjonijiet taghhom, il-posizzjoni fir-rigward tal-hrug

ta' mandat ta' inibizzjoni ma tistax tigi mqabbla mal-kaz ta' ritrattazzjoni billi fir-ritrattazzjoni l-ewwel Qorti tkun iddecidiet il-mertu tal-kontroversja u mhux harget protezzjoni kawtelatorja. L-istess ghandu jinghad ghal kwistjoni tal-Magistrat inkwirenti li jkun mexxa inkjesta u mbaghad ma jkunx jistax jisma l-kumpilazzjoni fejn ikun ser jiddeciedi fuq fatti li dwarhom huwa jkun diga esprima opinjoni u ha decizjonijiet dwar il-persuna imputata.

Ghalhekk b'riferenza ghat test oggettiv fuq imsemmi, u cjoe jekk f'dan il-kaz kienx hemm cirkostanzi oggettivament riskontrabbli li jnisslu dubbju legittimu dwar l-imparzjalita' tal-Qorti, ghalkemm din l-Qorti semghet provi fil-mertu, l-konsiderazzjonijiet li hija ghamlet biex harget il-mandat kienu biex tara jekk gewx sodisfatti l-elementi rikjesti mill-artikolu 873 tal-Kap 12 sabiex jinhareg il-mandat ta' inibizzjoni biex jikkawtela l-pretenzjoni ta' l-attur. Il-Qorti ma ppronunzjatx ruhha dwar il-mertu tal-kaz u sar kollox fil-parametri tal-ligi.

DECIZJONI
Ghal dawn il-motivi
Il-Qorti tiddeciedi
Billi tichad it-talba tal-konvenuti ghar rikuza kif dedotta fil-verbal imsemmi;
Bl-ispejjez kontra l-konvenuti
u tiddifferixxi l-kawza ghad-9 ta' Marzu, 2005.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------